

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET, AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ EGYLET
ÉS A „HANGYA” KÖTELEKÉBE TARTOZÓ SZÖVEGKZETEK HIVATA-
LOS KÖZLÖNYE. — MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATA
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendszeres tagdíja évi 100 lel, kisgazdák és tisztviselők részére 50 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 100 lel pótdíj ellenében kapják.

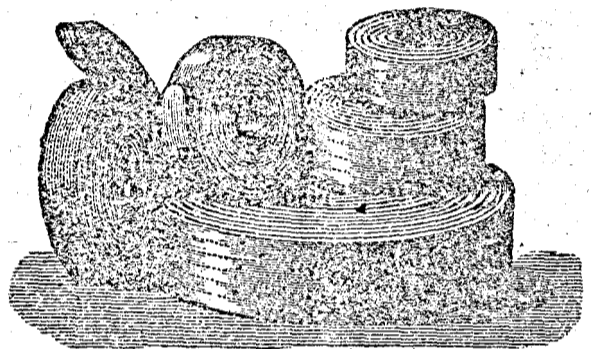
A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 250 lel Negyed évre 75 lel
Fél évre 125 lel Egyes szám 5 lel

Eredeti WOLFNEK-féle

Géphajtó-szíjak

belföldi és amerikai

Gépkenő- és Hengerolajok. Merevszir, Olajozók és Zsírozók, Klingerrit, Asbest és Gummi tömitőlapok, Manillazsineg és zsákok a legjobb minőségben

állandóan raktáron!
az E. G. E. géposztályánál,

HANN és Társa

Gép- és Műszaki Kereskedelmi r.-t.

CLUJ—KOLOZSVÁR

Str. Regina Maria 11.

Sürgöncim: HANNCOMP. Telef. 2—36.

Az altalaj minden java az állam tulajdona.

Régen úgy tanították, hogy a föld birtokosáé a felszín alatti réteg le egészen a pokolig és a levegő fel egészen a menyországig. Megváltozott a helyzet azóta. A földgázát még a magyar állam monopolizálta volt, az altalaj egyéb javait pedig most a román bányatörvény huzza ki a földbirtokosok lába alól. A repülőgépek megindulása óta a légűr használatát is szabályozták, így a birtokos tulajdonjoga csak egy keskeny rétegre szorult a föld felületén és azzal is csak annyiban rendelkezik, amennyiben földreform törvény azt részére megengedi.

Ahogy a földreform törvény a föld tulajdonjogát szűk korlátok közé szorította, ép úgy az új bányatörvény is az altalaj kihasználási lehetőségét megszorította annyira, hogy emiatt külpolitikai bonyodalmak is voltak.

A bányatörvény szerint az állam tulajdona a föld felszíné alatt található ásvány állag, melyből ércek, ércfémek, továbbá mindennemű tüzelőanyag, földszurok, ásványosított vizek és a természetes gázok.

Az állam tulajdona az altalaj mindennemű java.

Egyedül a kősziklák és az építőanyagokat termelő kőbányák, valamint a turfa települések maradnak a földfelszín tulajdonosának szabad rendelkezésére. Az utóbbiak kitermelése sem teljesen szabad, hanem a bányahatóság engedélyezésétől függ. Sőt, ha már az engedélyt meg is adják, a bányahatóság ellenőrzésére fennmarad nemcsak a közbiztonság és bányarendészet szempontjából, hanem az anyag konzerválása és gazdaságos kitermelése is, sőt arra nézve is, hogy az ország belfogyasztására szükséges mennyiség ne legyen exportálható. A fentartott ásványokat illetőleg a kitermelést vagy maga az állam gyakorolja, vagy magányosoknak engedi át. A bányaadományt megelőzi a kutatás és a feltárás. A ku-

tatásra egy évi engedély adható, mely meghosszabbítható, de nem ad jogcímet a bányaadományra.

A feltáró személyét az állam választja meg.

A feltárás végett korlátolt határidőre kizárólagos engedély adatik a vidéknek egy zártkutatmány határain belül való feltárása végett. Ezt a kizárólagos engedélyt bármely technikailag képes vállalat megkaphatja. A feltárás nem alakulhat át kitermeléssé. Egy és ugyanazon zártkutatmány határain belül történendő bármely ásvány-állag feltárására az engedély három évre szól, mely még egy évvel, 200 méternél mélyebb furásnál pedig két évvel meghosszabbítható. A kitermelési engedélyek csak román bányarészvénytársaság formájában alakult vállalatoknak adhatók. A részvények névreszólók és átruházásuk csakis az igazgatóság engedélyével történhetik,

az alaptőke 60% a román állampolgároké kell, hogy legyen,

az igazgatóság tagjainak $\frac{2}{3}$ a és az elnök szintén. A jelenleg működő részvénytársaságok kötelesek a feltételekhez képest 5 év alatt átalakulni, máskülönben a koncessziót elvesztik. Az adományozás történhetek állami részesedés, vagy az állammal való társulás formájában is. A föld felszínének tulajdonosa, valamint az, aki a feltárást végezte, a vállalatban részesedik. Ugyanis a feltáró, ha nem kapja meg a koncessziót, évi termelési jutalékot (redeventa) kap, joga van a vállalat tőkéjéhez 30%-ig készpénzzel hozzájárulni és valóságos kiadásai megtérítését követelni. A tisztviselők és munkások legalább 15% haszonrészesedést kapnak.

A vállalat egész személyzetének miniszteri engedéllyel kell bírnia és a román nyelvből vizsgát kell tennie.

Bizonyos ágazatokban a személyzet 75%-a román kell, hogy legyen. A bányailletékek részben fix díjak, részben százalékosak. A bá-

„Fordson Tractor”-ok

Személy- és teherautók, autó alkatrészek, mindenféle gazdasági gépek megtekinthetők és beszerezhetők a

„PERRY” cégnél. Cluj, Strada Regina Maria No. 2. Telefon 999. szám.

nyatelekkönyvet a törvényszék vezeti és az lényegében megegyezik a jelenlegiekkel.

Külön fejezet intézkedik a szerzett jogok elismeréséről

és érvényesítéséről. Ezek szerint megkivántatik, hogy: a) az illető jogok a szerzésük idején érvényben volt törvényeknek és rendeleteknek megfelelően érvényesen szereztettek legyen, b) teljesítve legyenek a munkálatokra vonatkozólag törvények, rendeletek és szerződések által meghatározott kötelezettségek, c) az illető jogok ne sértsék az államnak törvényeken, rendeleteken, és nemzetközi szerződéseken alapuló szerzett jogait. A fennálló vállalatok egy év alatt kötelesek jogaik elismerését az u. n. vármegyei érvényesítő bizottságnál kérni és irataikat bemutatni. A kérvény alapján tárgyalást tűznek ki s a határozat ellen a fellebbezési bizottsághoz, innen pedig a semmitörvényszékhez lehet folyamodni.

Előkészületek a kolozsvári tenyész-állatkiállításra.

A szeptember hó 12—14 én Kolozsváron tartandó tenyészállatkiállításra nagyban folynak már az előkészületek a kerületi állattanyésztési igazgatóságnál. A kiállítás szabályzatát lapunkban korábban közöltük volt. Most küldötté szét a kiállítási iroda a bejelentési lapokat. A bejelentések vármegyénként a vármegyei főállatorvosoknál eszközölnökök, ellentétben az eddigi szokással, amikor minden tenyésztő közvetlenül lépett érintkezésbe a központi irodával. Az érdeklődőknek azonban úgy a központi iroda, mint egyesületünk titkári hivatala készséggel nyújt felvilágosítást.

A most szétküldött bejelentő lapok szövege a következő:

Nyilatkozat.

Allóírott kinyilatkoztatom, hogy a Kolozsvárt 1924 szept. 12—13—14-én megtartandó háziállat kiállításon ki fogom állítani a következő leírású állatokat: 1. Faj... 2. Fajta... 3. Név... 4. Nem... 5. Születési hely, év, hó és nap... 6. Származás... 7. Tulajdonosok... 8. Eladási ár... 9. A tuberkulózis, vagy malleinézis időpontja és eredménye... 10. Ha be van jegyezve valamelyik törzskönyvbe mely egyesületnél, szindikátusnál stb... 11. Adatok a tenyésztésre vonatkozólag... Megjegyzések... Kelt... aláírás. Vármegye. Járás. Község. U. p. Rakodó állomás. Igazoljuk a fenti adatok helyességét... megyei állatorvos.

A bejelentő lap kitöltésére vonatkozó utasítás a következőket tartalmazza.

1. Minden kérdésre pontosan kell válaszolni. 2. Az első pontnál beírandó: ló, szarvasmarha, bivaly, sertés, juh, kecske, tyúk, liba, kacsa, pulyka, galamb, házinyul, kutya stb. stb. 3. A második pontnál: a) lovaknál: erdélyi, síkvidéki, erdélyi hegyi, szász, sváb, lipiczai, nonius, gidrán, nordstar, furiozo, arab félvér, arab telvér, angol félvér, angol telvér, stb. b) szarvasmarhánál: podoliai, plinzgauti, simentali, algauli; c) sertéseknél: mangalica, báznai, yorksirei; d) juhoknál: curkán, cigálya, merinoi, fríz, karakul stb.; e) kecskéknél: erdélyi; f) az apró háziállatoknál a szokásos nemzetközi megjelöléssel felsorolandó a fajta. 4. A hatodik

pontnál felsorolandó a szülők felmenő ágon, meliélklendő és pedig 5. hetedik pontnál: lovaknál a versenytéren szolgáltatott teljesítménye s szarvasmarhánál az évi tejhozam (a tehéné vagy a családé, amelyből származik). Előnyben részesülnek azok az állatok, amelyek minél több éven keresztül, minél magasabb tejhozamot mutatnak. Húshozam és igavonó képesség. Juhoknál a gypju minősége és mennyisége, tej, hus. Sertéseknél fejlődés szaporaság, zsír és hústermelés. Szárnyasoknál a toll, hus, tojás mennyisége és minősége megfelelő okmányokkal igazolva (törzskönyvi kivonat stb. stb.). 6. A tizenegyedik pontnál a tenyészté multjára és fejlődésére vonatkozó adatok, de csak azon esetben, ha a tulajdonos kívánja, hogy a katalógusban közöltessenek saját költségére (3 lei szavanként). 7. A megjegyzésekben feltüntetendő, hogy a tulajdonos kíván-e külön boxot saját költségén. 8. Mindenik ló, szarvasmarha, bivaly részére külön nyilatkozat állítandó ki. A többi állatok, amennyiben ugyanazon fajtahoz és tulajdonoshoz tartoznak, egy nyilatkozat állítandó ki, a megjegyzésben feltüntetve azonban az állatokat számukra és nem szerint.

Esetleges elcserélések céljából az apró háziállatok egyenként megjelölendő a tulajdonos által, amely jegy szintén bevezetendő a megjegyzések rovatába.

Erdészet.

Kisebb területű erdők értékének kiszámításmódja.

2. A főleg tűzifa faállomány mellett, kisebb méretű s az egész famennyiségnek 8—10%-át kitevő mûfa fordul elő. A tűzifaállomány az 1. alatt leírt módon külön becsülendő. A mûfa lábbon becsülve törzsenként külön veendő fel: mellmagassági kerületeik (a kerület azért van ajánlva, hogy famérő u. n. állalót ne kelljen vásárolni, hanem a mérőszalag is megtegye a szolgálatot) külön-külön megméréndő s a mûfa törzshossza feljegyzendő. A mûfakon levő törzsenkénti tűzifa így írandó fel: a mûfához képest hány %-a hasáb, dongor s galyfa. A mûfa darabonként veendő fel p. o. 1 ső sz. törzsbő 4 m. h. mellmagasságban 38 c. m. kerületű oszlop, ezen felül 5 m. h. pózna, avagy vékonyabb ágasfa, — szekérrud, — kutosor, kaszanyél, kapanyél stb. stb. darab számra fel kell írni p. o.

1. 56 cm. kerülettel 4 m. h. oszlop és 5 m. h. 2 drb. pózna. Az érték a helyszínén vagy utólag állapítandó meg legegyszerűbben darab számra s így összegezve. Galyázat külön becsülendő s a tűzifa értékében számítandó.

De célszerű a mûfát előre külön levágnatni s az egyenes mûfát, esetleg a galyon kívül az egész törzset egy darabban meghagyni de törzsenként osztatlanul egy darabban meghagyni de törzsenként osztatlanul azaz darabolatlanul becsülni, hogy mennyi része, milyen hasznofára alkalmas. Legcélszerűbb az egyes törzsek értékeit összegezni s így kitüntetni. A mûfa törzsekből kikerülő tűzifa törzsenként külön feljegyzendő a vágási eredmény szerint. Eladás vagy összehozalva törtéhetnek avagy darabszámra.

3. Mû és tűzifa vegyesen fordul elő. Ajánlatos ily esetben a nagyobb értékre való tekintettel, szakértőt felkérni a faérték megállapítására. Lehet a tűzifa törzseket 1. a. módon külön megbecsülni szakértő nélkül, de ekkor a mûfatörzsek előre kiválasztandók s ezeket szakértő külön becsülje meg. Nagyon ajánlatos a szakértő felkérése, mert sok esetben bebizonyosodott már, hogy az elhamarkodott eladás után az utólagos felvilágosítás, megdöbbentő károsodást mutatott fel.

Mndamellelt fordulhat elő eset, hogy a szakértőnek alkalmazása a kisebb érték mellett nem szükséges avagy tulkiadásra vezet. P. o. a fő tűzifa állomány mellett 5—6 szép értékes törzs eladó. Ezeket lehet ledöntetlenül azaz állva, vagy ledöntve eladni.

Állva eladásnál, fel lehet mászatni a fára írni olvasni tudó egyént s felfelé mászva mérőszalagot visz magával s a terpedék megszűntétől számított 3, 5, 7 stb. m. magasságban az a kerületét megméri s az alatt levőnek bediktálja. A mûfa hosszaiig elég felmászni, a többi mint tűzifa külön becsülendő.

Ennél célszerűbb a levágatás s az így méretezés, mert így a törzs jól megvizsgálható. Célszerű, hogy csupán az ágak (sőt ezeknek vastag végei 1½—2 m. hosszúságban a törzshöz hagyhatók) legyenek levágvá.

Ha nehéz megállapítani, hogy a fa mire használható s értékes fáról van szó: akkor a ledöntött 5—6 törzset részletesen felmérjük következőleg. A vágás laptól (t. i. ahol a fatörzsbe nincs már bevágás) felfelé 1, 3, 5, 7, 9 stb. m. azaz a páratlan sz. hosszúságoknál a fát kérges jelzés céljából kis folt alakban lefaragtatjuk s itt megmérijük a törzs kerületét, mi által 2—2 m. hosszú darabokra lesz osztva a törzs s p. o. következő adatokat jegyezzük fel 1-ső méternél a kerület 96 cm. = 0.96 m. (t. i. 0—2 m. h. darab közepe az 1. m.)

3-ik méternél a kerület 92 cm. = 0.92 m.

5-ik " " 86 " = 0.86 m.

7-ik " " 80 " = 0.80 stb.

Ily módon a fatörzs 2 m. h. oly szakaszokra van felosztva, amelyeknek közepén van az átmérő mérve. Ekkor:

$$0.96 \times 0.96 = 0.9216$$

$$0.92 \times 0.92 = 0.8464$$

$$0.86 \times 0.92 = 0.7912$$

$$0.86 \times 0.86 = 0.7396$$

$$0.86 \times 0.80 = 0.6880$$

együtt = 3.1476 s mivel a fatörzs 2 m szakaszokra osztott, a 3.1476 szorzandó (51 szám érték azaz 3.1416 keilően átalakítva 0.16 értéként jelentkezik. Lásd alább.) 0.16-al (ez a szám könnyen emlékezeliben tartható mert a katasteri egység hold 1600 négyszögöl s ez az 1600-nak két első számjegye) s ekkor a 7 m. h. mûfa: lesz $3.15766 \times 0.16 = 0.5052656$ tömör köbméter, melynek értéke tömör mûfa értékben számítandó ki, avagy darab számra becsülendő. (Igazolásul a számítás módra nézve álljanak itt a következők. Legyen a fának kerülete k . magassága, illetve a törzs szakasz hossza m ; köbtartalma legyen K ; átmérője a ; sugara Ekkor $K = s^2 \pi m$; és $k = a \pi$; $k^2 = a^2 \pi^2$ s ezér $a^2 = \frac{k^2}{\pi^2}$; és $s = \frac{a}{2}$ s így $s^2 = \frac{a^2}{4}$ és $\frac{\pi}{\pi^2} = \frac{3.1415}{9.8690} = 0.07944$ $K = \frac{a^2}{4} \pi m = k^2 \frac{\pi}{\pi^2} m = m \times 0.07944$; és mivel jelen esetben $m = 2$ méter

lesz a képlet: $K = k^2 \times 2 \times 0.07944 = k^2 \times 0.16$.

Másik példa: terület 1-ső m-nél 0.78 m.

3-ik " 0.75 "

5-ik " 0.73 "

a 6-ik méteren felül van még egy darab 70 cm hosszú darab s a terület a 6¹/₂ méternél 0.71 m és a 70 cm-es darab felső vége 68 cm.

Ekkor leend: $0.78 \times 0.78 + 0.16 = 0.0973$

$0.75 \times 0.75 + 0.16 = 0.0899$

stb.

Avagy rövidítve $0.78 \times 0.78 = 0.698$

$0.75 \times 0.75 = 0.562$

$0.73 \times 0.73 + 0.533$

1.703

$1.703 \times 0.16 = 0.2725$

hozzá jön a 6-ik méteren felül: 1 m. h. átlag 0.71 m. területű darab, amelynek köbtartalma következően számítandó $0.71 \times 0.71 = 0.5041$ s ez szorozandó az 1 m hosszúságra $0.16/2 = 0.08$ -al s leend 0.0403 és a 0.709 m hosszú darab felső vastagsága 0.68 leend $0.68 \times 0.67 = 0.046$

s ez szorozandó $\frac{0.16}{2} \times 0.7 = 0.056$ -al s így lesz:

$0.046 \times 0.056 = 0.0026$

Tehát lesz a köbtartalom 6 m hosszúságig

0.1725 köbméter

7. m hosszúságig (1 m) 0.0403

és 7. 70 m hosszúságig (0.70 m) 0.0026

az egész törzs 0.3154 köbméter

Nem mulaszthatom el egyúttal, az így eljárók figyelmét a tizedes pont szabálysos elhelyezésére felhívni, nehogy tévedés forduljon elő.

Aki jártasabb az átmérő (nem a terület) szerinti eljárásban: járjon el e szerint. De ismételtelen fel kell említenem, hogy az ilyenféle számításoknál nagy vigyázatot kell kifejteni, mert tévedés könnyen csuszhatik be. Ha tehát nagyobb összegű értékről van szó: p. o. 10 darab szép műfa 10.000–12.000 L. sohase bizzuk a számítást járatlanokra, mert a tévedés sok anyagi kárt okozhat.

Mint hogy pedig fentiek tévedésre adhatnak alkalmat, egy gyakorlati példát mutatok be, amely nem a mennyiség-tani szabatoságra törekszik, hanem az az elméleti megközelítő eredményt mutat fel.

Álló fáknál a törzs vastagságát a terpedék felett megmérjük s a mű-törzsfá hosszát, mellé tett 2, 3, vagy 4 m. hosszú léchez viszonyítva megbecsüljük.

Egy méter hosszúsági hiba nem ad annyi hibát, mint egy vastagsági centiméter hiba, ezért kell alól a területet centiméterrel mérni. Így most a kerületszámot maga magával az eredményt pedig sokszorozzuk a következő adattal:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

méter hosszúság mellett

0.02 0.04 0.06 0.08 0.10 0.12 0.14 0.16 0.18 0.2-vel vagyis a hosszúsági méter számnak 2°-a s az eredmény a köbtartalom lesz:

Döntött fáknál az alsó s felső terület, állaga szerint vesszük a területet s ezt maga magával sokszorozva e szorzatnak eredményét a törzs hossza szerint sokszorozzuk a fentti kis táblázat adatainak négyszeresével azaz

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

0.08 0.16 0.24 0.32 0.40 0.48 0.56 0.64 0.72 0.80 vagyis a méterhosszágnak 8°-ával.

Amennyiben az is túlhaladná a reá fordítható fáradságot; ajánlom a 2. alattiakat ez

esetre is t. i. a szembecslést az alkalmazhatóság szerint.

B) A talaj értéke.

A talajnál is többféle értékelést lehet kihasználni. Ezek közül csakis a hasznosítási s ebből is csak a ma szerint vehető tárgyalom, mert a mai érték ugyan a jövő értékének is alapja, de erről csak következtetés után nyerhetünk adatokat és a ma a fő mostan.

A hasznosítási érték szerint az erdőtalaj annyit ér, amennyi a haszonhajtásának megfelelő tőke. Erre nézve legjobb magyarázó egy példa. P. o. 6–7 k. holdnyi fenyves erdő fájának értéke 84700 L. A fák kora 52–56 átlag 54 év. Most a befektetett tőkét kell kiszámítani, azaz kamatos-kamatokkal 3°/o mellett mennyi befektetés kellett ahhoz, hogy a faállomány 84700 L.-t érjen 54 év alatt. Erre vannak táblázatok s ezek mutatják, hogy 54 évvel ezelőtti 3°/o mellett be kellett fektetni a mai értéknek (a megfelelő táblázat szerint) 0.20267 részét, amely 84700 L.-nél $84700 \times 0.20267 = 17166.15$ L. s ebből a telepítési költséget levonva, amely áll a csemete érték k. h.-ként átlag 3500 darab után 700 L. és az ültetési költség 1100 L. s így k. h.-ként 1800 s az 6–7 k. holdnál 7370 L. s ezt levonva $17166 - 7370 = 9796$ vagyis k. h.-ként $9796 : 6.7 = 1762$ s ebből a kezelési költséget levonva nyerjük a talaj valódi értékét.

Hozzávéve most már, hogy nem mindenki rendelkezik táblázattal, tájékoztatásul szolgáljanak a következő adatok u. m.:

A ma 1 értékű tőke, ezelőtti

5 évvel 0.862 55 évvel 0.197 értékkel bírt;

10	0.745	60	0.170	"	"
15	0.642	65	0.146	"	"
20	0.554	70	0.126	"	"
25	0.478	75	0.109	"	"
30	0.412	80	0.094	"	"
35	0.355	85	0.081	"	"
40	0.307	90	0.070	"	"
45	0.264	95	0.060	"	"
50	0.228	100	0.052	"	"

azaz a mai faértékét, a korához legközelebb álló fenti adattal kell sokszorozni s ekkor az eredmény a mai értéknek ezelőtti megfelelő értékét szolgáltatja.

Ha pedig az ellenkezőt kell keresni, t. i. hogy p. o. a mai érték mennyi lehet, ha tudjuk p. o. ezelőtti 40 évvel az erdő mennyit ért és az akkori talajérték 50 akkori pénzértékű volt, akkor 50 osztandó a 40 évnek a táblázatban megfelelő 0.307-el; $50 : 0.307 = 163.5$ lei lesz a mai talajérték a régi pénz értékében mely aztán a maihoz viszonyítandó.

Ez utóbbi eset azonban igen ritka, mert nem igen maradt fenn ily adat.

C) Az erdő teljes értéke.

Az erdő teljes értéke a talaj s faállomány értékéből áll.

Ehez képest az erdő értéke lesz: a kiszámítási faérték és a talajnak a faállomány értékéből kiszámított értéke s e két adat összege adja az erdőnek értékét, melyből azonban a kezelési s őrzési költség tőkéje leutendő. Így p. o. Az erdő értéke fenti példában faérték 84700 + talajérték 9796 = 94496 s ebből

levonandó az évi p. o. 56 L. kezelési őrzési stb. költség tőkéje kereken 2300 L. és marad végértékként 92196 L. mint a fával borított erdőnek gazdasági értéke.

Abban az esetben, ha valakinek nincs reá alkalm, hogy szakértőt kérjen fel, (p. o. kicsiny az erdeje s láblázata sincsen és meg kell elégednie az ezek nélkül megállapítható szembecslési értékkel) ne járjon el úgy, hogy p. o. fenti példában az érték osztva az évek számával a mi egy évi átlag növekedési érték volna, s ez volna a talajtőkéjének 3°/o-a, vagyis $84700 : 54 = 160$ és ez 33-szor véve mert 3°/o szorozva 33-al a tőke 5280 volna, ami a 9769-nek majdnem fele, tehát jelentékenyen kevesebb. hanem következő megközelítő értéket számítsa ki.

A faértéknek század részét szorozza meg 3-al (3°/o) s az eredményből vonja le a most felmerülő évi adó őrzési kiadás tőkéjét s a fentmaradó összeg meg fogja közelíteni az értéket. Mint fenti példa: 84700 ennek századrésze 3-szor 2541 s ebből levonva az őrzés adó stb. tőkéjét 2541-ből levonandó, p. o. holdankénti és évi 6 adó és őrzéskezelés költség tőkéje u. m. az adó s kezelési egyébköltség évi összege 39 s így ennek tőkéje 3°/o mellett kereken 1300, tehát leend: $2541 - 1360 = 1241 =$ a megközelítő kat h.-ként talajérték, mely a faértékhez hozzáadva az egész erdő értéke leend kereken $84700 + 1200 + 65 =$ kereken $85000 + 8000 = 93000$.

Törvények, rendeletek.

A vízjogi törvény.

Lapunk karácsonyi számában ismerteltük a f. évi június hó 23-án 2065 sz. a kihirdetett új vízjogi törvény tervezetét. Az új törvény alapelveit az alábbiakban ismerteljük.

Az oly vizek, melyek motorikus erőt szolgáltathatnak, továbbá azok, amelyek közérdekre felhasználhatók, köztulajdonban állnak.

A birtokán támadó forrás- és csapadékvíz, mocsarat és tavat minden birtokos szabadon használhatja, de a vízhiány esetén korlátozható. Motorikus erő előállítására azonban a tulajdonos a saját birtokán levő vizet is csak hatósági engedéllyel használhatja.

Ivásra, mosásra, fürdésre, öntözésre, áztatásra és más háztartási szükségletre mindenki szabadon használhat minden vizet, kivéve a II. pont szerint a tulajdonos magán rendelkezése alá tartozókat. Minden más használat engedélyezés alá esik.

A meder a parttulajdosé; kivéve a nagyobb folyókat, melyek közt azonban említve sem a Szamos, sem a Maros, sem a Körös nincs.

A tulajdosás szabad. Hajózható folyón az usztatás tilos, egyéb vizeken az erdőörvény rendelkezéseinek megtartása mellett miniszteri engedéllyel függ.

Ipari és mezőgazdasági vállalatoknak díj-fizetés mellett vízhasználat engedélyezhető a főhasználat veszélyeztetése nélkül. Meglévő használatok módosíthatók.

A parttulajdonos, ha a meder nem az államé, engedély nélkül vehet ki homokot, követ nádat stb. saját szükségleteire.

Külön fejezetek intézkednek a vízi szolgalmi jogokról, vonatás-, átjárás-, kikötőkről:

a vízszabályozás céljából való kisajátításról és a vízi társulatok alakulásáról. Általában a törvény az állam érdekeit helyezi előtérbe a magánérdekekkel szemben.

Vegyes közlemények.

Szomoru cséplési eredmények. Aranyosgerendi tudósítónk írja: A cséplések megkezdődtek. Az eredmény elszomorító 3—5 mázsa a holdankénti átlag termés buzában. Az őszi vetésekben az egér 15—20 százalékos kárt tett. A szép terméskilátásokat az elemi csapások és kedvezőtlen időjárás lényegesen megrontották.

Zivataros nyár. Az idei nyáron igen sok, helyenként 100 százalékos kárt okozó zivatar volt. Azok a gazdák, akik termésüket nem biztosították, jelentékeny károkat szenvedtek. A budapesti meteorologiai állomás is hasonló jelentést közöl, amely szerint az utolsó 54 évben nem volt egy az idejéhez hasonló viharos esztendő sem. Az idei nyarat a júniusi hőhullám is emlékeztetessé teszi.

A magyar gazdák Dániában. Az Országos Magyar Mezőgazdasági Kamara Budapesten aug. 20-tól szept. 8-ig Dániába tanulmányi kirándulást rendez.

Tenyészállat díjazás Csikmegyében. Csikvármegye állattenyésztési bizottsága 1924. évi június hó 11-én tartott ülésében elhatározta, hogy a vármegye területén még pedig a felső és középső részére: 1. Csikszerebában 1924 július hó 20-án: Az alsó részére: 2. Csikszentmártonban 1924 július hó 27-én: A gyergyói és tölgyesi járás részére: 3. Gyergyószentmiklóson 1924 augusztus hó 3-án tenyészállat kiállítását és vásárt rendez. Azok az állattenyésztők és tulajdonosok, akik az állataikkal részt akarnak venni, kötelesek állataik számát a kiállító-székhely illetékes állatorvosának legkésőbb a kiállítás megelőző napon bejelenteni.

A cukorrépa vetések állása. Csekély kivételtől eltekintve a cukorrépa vetések általában közepesen állanak úgy mennyiség, mint minőség tekintetében. Az idén kevesebb szükség volt kétháromszori vetésre mint a tavaly és a csapadék megoszlás kedvezőbb volt. A meleg napos időjárásban a répa cukortartalma kedvezően fejlődött. Az utóbbi két évben a termés eredményekre az augusztus, szeptember havi időjárás váratlan meglepetéseket hozott a gazdáknak. Ezért csak a vetések mal állásáról szólhatunk, a várható eredményekről írni még korai volna.

Felvétel a m. kir. budapesti felsőbb szülő-borgazdasági tanfolyamra. A földművelésügyi miniszter az egy évre terjedő felsőbb szülő- és borgazdasági tanfolyam 1924-1925. évfolyamára pályázatot hirdet. Rendes hallgatóknak gazdasági akadémiát, vagy erdészeti főiskolát végzeteket vesznek fel, továbbá olyanokat is, akik a kertészeti tanintézet elvégzése előtt valamely középiskolában jó sikerral tettek érettségi vizsgálatot. Rendkívüli hallgatók lehetnek olyanok, akik középiskolái, vagy ezzel egyrangú valamely más iskolát végeztek. Pályázati határidő július 31. Bővebb felvilágosítással szolgál a tanfolyam igazgatósága, Budapesten, II. Debről-ut 15.

Aki jul. 28-ig nem jelentkezik az állampolgárok sorába való felvételre, annak elárverezhetik birtokát. A állampolgárok összeírását most fejezték be. Kevesen jelentkeztek, ezért a jelentkezési határidőt július 28-ig meghosszabbították. Minden 21 életévét betöltött ember menjen el a község házára s nézzen utána, fel van-e véve az állampolgárok sorába? Ha nincs, úgy ezt most már írásban kell kérni. A kérés szövegét a következőkben közöljük. „Tek. Előjáróság. Tisztelettel kérem, hogy sziveskedjék engem a román állampolgárok sorába felvenni. Kérem továbbá, hogy sziveskedjék családom

következő tagjait is felvenni —————
A szükséges okiratokat (keresztlevél, házasság-levél, illetőségi bizonylat) mellékelem. Tisztelettel: Aláírás.” — Az alkotmánytörvény értelmében a nem román állampolgárok falusi ingatlanait elárverezik és a tulajdonosnak a vételárat kifizetik. Jó lesz tehát, ha a gazdák utána néznek állampolgárságuk ügyének.

Gazdák a főszolgabíró ellen. Kolozs község lakói küldöttségileg kérték Kolozsmegye prefektusát, hogy főszolgabírójuk ellen indítson vizsgálatot, mert tovább nem tudják tűrni jogtalan rekvirálásait, kapzsiságát és bánásmódját. A prefektus megindította a vizsgálatot és mint értesülünk Feldrihan főszolgabírót Kolozsról Mócsra fogják hasonló minőségben áthelyezni.

A határmenti állatcsempészet megakadályozása céljából a pénzügyminiszter elrendelte, hogy a határmenti szeszgyárak mellett felállított marhabizalmak a vám-hivatal által ellenőrzendők. Magánbirtokos istállóiban csak a birtokos leltározott állatai tarthatók.

PIAC.

Országos vásárok: 1924. július 24-én Drágus, Krasznabétek, Zám, Kovászna; 22-én Kőhalom, Nagymás; 23-án Parajd Szamosújvár, Szinerváralja, Hadad, Havasmező, Nagytarna; 24-én Berkesfalva, Dicsőszentmárton, Temesbuttyin, Gyalu, Temesbökény, Torda, Vajdakamarás; 25-én Buziás, Kőhalom, Románoravica, Somosd, Lippa, Katona, Szamosmező, Bánfityhunyad, Mezőszentmihály; 26-án Gerend, Gyulafehérvár, Ujszentanna, Királydaróc, Buza, Zsidoviu, Berzasca, Oravicabánya.

Gaboraneműk árai:

Helység	buza,	rozs,	árpa,	zab,	tengeri,
	métermázsánként leiben				
Bodófalva	650	—	—	460	550
Érkeserű	650	550	560	550	—
Kötliget	700	600	540	500	520
Naszód	600	480	—	440	500
Vajasd	600	600	550	550	550
Alsórákos	620	—	—	400	500
Dicsőszentmárton	650	—	600	520	500
Náprád	660	500	500	500	600
Székyudvarhely	650	580	580	520	520
Kézdiszentkereszt	600	540	600	560	540
Torda	650	—	650	500	580

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. M. Oravica. A pásztorbér a kérdezett esetben is fizetendő, mivel az közterhet képez. Közös érdek és cél az egy csordában olcsóbb felügyelet mellett való legeltetés.

Hirdetések.

Csikszentdomokosi fogy. és ért. szövetkezet 1924. évi július hó 27-én délután 3 órakor a község háza épületében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 25. §-a értelmében meghívottak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, úgy a közgyűlés 1924. év augusztus 3-án fog megtartatni. Napirend: 1. Az üzletrészek befizetésének szorgalmazása. 2. Az igazgatóság kiegészítése. 3. A felügyelő-bizottság választása. 4. Netaláni indítványok. Kelt Csikszentdomokos, 1924. július 14.

Az igazgatóság.

Felsőrákosi Hangya Fogyasztási és Ért. Szövetkezet az 1924. évi aug. hó 3-ik napján d. u. 3 órakor a szövetkezet helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 25 §-a értelmében meghívottak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, úgy a közgyűlés 1924. év aug. hó 10-én fog megtartatni, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3.

Mérleg megállapítás. 4. Tiszta jövedelemtől való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1924. év június 30-án a tagok száma 183, üzletrészeinek száma pedig 996 volt, az év folyamán belépett 4 tag 12 üzletrésszel, kilépett 1 tag 6 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Racosul de sus, 1924. évi június hó 30-án.

Az igazgatóság.

Bereczki fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1924. évi július hó 27-én délután 3 órakor a község háza helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 25. §-a értelmében meghívottak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, úgy a közgyűlés 1924. év aug. hó 3-án fog megtartatni. Napirend: 1. A felügyelő-bizottság észrevételeinek és kifogásainak tárgyalása. 2. Netaláni indítványok. Kelt Bereczk, 1924. július hó 14.

Az igazgatóság.

Alsórákos és Vidéke fogy. és ért. szövetkezet 1924. évi aug. hó 10-én délután 3 órakor a kaszinóban évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 24. §-a értelmében meghívottak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, úgy a közgyűlés 1924. év aug. hó 17-én fog megtartatni, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítás. 4. Tiszta jövedelemtől való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Az alapszabályok 12. paragrafusának módosítása. 8. Netaláni indítványok. 1923. december 31-én a tagok száma 217, üzletrészek száma pedig 1353 volt, az év folyamán jegyzett 1 régi tag 45 üzletrészt, kilépett 9 tag 233 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Alsórákos, 1924. június 30.

Az igazgatóság.

Alsószentmihályi fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1924. évi aug. 3-án d. u. 3 órakor az ev. ref. isk. helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 25-ik §-a értelmében meghívottak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, úgy a közgyűlés 1924. évi augusztus hó 10-én fog megtartatni, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítás. 4. Tiszta jövedelemtől való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1924. év június 31-én a tagok száma 187, üzletrészeinek száma pedig 220 volt, az év folyamán kilépett 1 tag 2 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Alsószentmihály, 1924. aug. 3.

Az igazgatóság.

Apróhirdetések.

Eladásra ajánlunk támasdal gazdaságunkban tenyésztett legkiválóbb mérinól fajtájú éves kosokat és 109 drb. Idel jerke bárányt. Agrocomercia S. A. Oradea-Mare. Strada Branu 1/a. 3693

Szakfokotát végzett több évi gyakorlattal ispani munkavezető, raktárnoki, konyha, virág és gyümölcs-kertészeti alkalmazást keresek azonnali betöltésre, ajánlatot a kladohivatal továbbít. 3695.

Mangalica tenyésztéshez 49 darab egy éves eladó Bámánța r.-t. Cenadul-Mare, Jud. Torontal. 3697